

JAARBOEK

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt”

TE

AMSTERDAM

XX. 1933.

AMSTERDAM

P. A. HEMERIJCK

(A. T. KLEEREKOPER)

1933.

KORTE BIJDRAGEN.

I. Een onbekende dukaat van Saksen-Gotha.

Het is bekend, dat na het overlijden van JOHAN WILHELM hertog van Gulik, enz., o.a. ook heer van Ravenstein, op 25 Maart 1609, zonder mannelijke nakomelingen, zijn rijke erfenis onder vreemdelingen verdeeld werd.

Pretendenten waren Brandenburg, als zijnde MARIA LEONORA, de oudste zuster van den overleden hertog, met den hertog van Pruisen getrouwd geweest, uit welk huwelijk slechts een dochter, met den markgraaf van Brandenburg gehuwd, die als zoodanig de geheele nalatenschap opeischte. Verder eischte de tweede zuster, MAGDALENA, gehuwd met den hertog van Nieuwburg, eveneens de geheele nalatenschap op, omdat de genoemde oudste zuster vóór haar broeder gestorven was, terwijl de hertog van Tweebrugge en de markgraaf van Burgau, die met de twee jongere zusters gehuwd waren, de gelijkelijke verdeling der nalatenschap onder de vier zusters wenschten.

De keurvorst van Saksen deed een ouden eisch herleven op grond van het huwelijk van keurvorst JOAN FREDERIK met SYBILLA, dochter van JOAN III, hertog van Kleef en grootvader van den laatsten hertog. Hij beweerde, dat, toen dit huwelijk in 1535 voltrokken werd, tusschen de liniën Kleef en Saksen was bepaald, dat, indien de eerste

door gebrek aan mannelijk oir kwam uit te sterven, de laatste de geheele nalatenschap zou erven, welke overeenkomst door het gezag des keizers was bevestigd. Men verkeerde echter in dubio, of die keizerlijke bewilliging later al dan niet was ingetrokken.

De hertog van Nevers eischte uit hoofde van een oude verbintenis en omdat hij den naam en het wapen van het huis van Kleef voerde, dat hertogdom voor zich en op gelijken grond maakte graaf Maulevrier aanspraak op het graafschap Mark, het hertogdom Bouillon en de heerlijkheid Sedan, welke voorheen met Mark vereenigd waren geweest en nu in bezit waren van HENRI de la Tour, burggraaf van Turenne en maarschalk van Bouillon. Hun werd echter te verstaan gegeven, dat de bijzondere leenen, welke zij eischten, met andere vereenigd waren en daarvan niet konden worden gescheiden.

Ten laatste beweerde de keizer, dat de pretenties van alle eischers ongegrond waren omdat de geheele nalatenschap, uit mannelijke leenen bestaande, niet door dochters geërfd kon worden, maar aan hem als leenheer vervallen was. Later verzachtte hij dien eisch en verlangde, dat de nalatenschap hem in bewaring zou worden gegeven tot hij uitspraak zou hebben gedaan wie rechthebbende was.

Zooals bekend kwam de heerlijkheid Ravenstein eerst gemeenschappelijk aan Brandenburg en Nieuwburg, om ten slotte geheel aan Nieuwburg te komen na de vredesonderhandelingen van Xanten, waarbij Kleef, Mark en Ravensberg aan Brandenburg en Gulik, Berg en Ravenstein aan Nieuwburg ten deel viel, terwijl de hertog van Brandenburg zich uitdrukkelijk het recht voorbehield om zich nog als heer van Ravenstein te betitelen. Sindsdien voerden zoowel de hertogen van Saksen als de graven van de Paltz en de hertogen van Brandenburg den titel van heer van Ravenstein.

Eigenaardig is het voorzeker, dat vele Saksische

vorsten den titel van heer van Ravenstein op hunne munten voeren, hoewel zij er nooit eenig gezag hebben uitgeoefend.

Onlangs kwam de hierboven afgebeelde zeer zeldzame dukaat van JOHAN ERNST, hertog van Saksen (Oud Gotha), van 1635, in mijn bezit, waarvan ik hier de beschrijving laat volgen.

Voorzijde: Het naar voren gewende borstbeeld van genoemden hertog, omschrift: * D : G : IOHANN : ERNST : DVX : SAX : IVL : CLI : ET : MONT. (Dei Gratia Johann Ernest Dux Saxioniae, Juliaci, Cliviae et Montium).

Keerzijde: Zijn wapen, met ter weerszijden 16 - 35, omschrift: LAN : T : M : M : C : M : (blad) ET R : D : IN RAV : . (Lantgravius Thuringiae, Marchio Misniae, Comes Marcae et Ravensbergae, Dominus in Ravenstein).

S.

II. Schat van 50 aurei gevonden te Utrecht.

Bij de opgravingen op het Domplein te Utrecht in den zomer van 1933, onder leiding van Prof. Dr. C. W. VOLLGRAFF, is een schat gevonden, die in de annalen onzer archaeologie zeker wel een unicum is. In den enkelen greep van een grondwerker, onherkenbaar in haar taaie omhulling van klei, werden 50 Gouden Romeinsche munten opgeraapt, die zoowel om haar eigen waarde als voor de dateering van groot belang bleken te zijn. De munten werden zonder eenig spoor van bedekking of omhulling aangetroffen ter hoogte van een Romeinsche legerplaats, die waarschijnlijk bij den grooten opstand onder CLAUDIUS CIVILIS in vlammen is opgegaan, in 70 n. Chr. Daarvoor pleit de samenstelling van dezen gouden schat.

Slechts 1 munt is van AUGUSTUS, 4 zijn van TIBERIUS, 8 van CLAUDIUS, 35 van NERO, bovendien 2 uit het jaar 68 n. Chr., tijdens de burgeroorlogen in Gallië geslagen.

Deze twee zijn in alle opzichten het merkwaardigst. Men zoekt ze tevergeefs in den catalogus van het Britsch Museum van MATTINGLY¹⁾ (wel vindt men ze daar in zilver op p. 296, n. 23; pl. 50, 13); ook in het Cabinet des Médailles te Parijs ontbreken ze. De beide munten verschillen ónderling door de plaatsing van het opschrift MARS VLTOR. Ze zijn de laatst gedateerde van den schat en brengen ons vlak bij den algemeenen brand aan de grens van het Romeinsche rijk. Technisch maken ze een geheel anderen indruk dan de overige acht en veertig; het muntveld is minder glad, de stempels zijn scherper gesneden dan van de gewone Romeinsche munten.

Voor bijzonderheden worde verwezen naar de publicatie der opgravingen, uitgegeven bij H. D. TJEENK WILLINK N.V. te Haarlem, in opdracht van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, waarin de munten worden afgebeeld en beschreven.

Utrecht.

G. VAN HOORN.

III. De nagedachtenis van een Nederlander in Amerika gehuldigd.

Mede dank de welwillende medewerking van Prof. Dr. TH. J. STOMPS mócht het Amsterdamsch Historisch Museum (St. Antonieswaag, Nieuwmarkt) een exemplaar ontvangen van de FRANK N. MEYER Memorial Medal of Foreign Plants Introduction, die is ingesteld door de afdeeling Plants Introduction van the United States Department of Agriculture en wordt toegekend door de American Genetic Association. De voorzijde van den fraaien penning vertoont in verdiept veld een opstaande gedenktafel, rechthoekig met boven afgesneden hoeken,

¹⁾ *Coins of the Roman Empire in the British Museum.* By HAROLD MATTINGLY.

dragende zes Chineesche letterteekens, volgens Prof. Dr. H. HACKMANN:

yo = zich verheugen,
 pai = honderd,
 tsao = planten,
 (teeken voor den tweeden naamval),
 jung = pracht, \,
 tzi = vruchtbaarheid;

de zin luidt aldus: Hij verheugt zich in de pracht en vruchtbaarheid der plantenwereld; ontleend aan een gedicht van CHI K'ANG, een dichter van de Tang-dynastie, 618 n. C.

Ter zijden in tamelijk hoog relief twee takken van door MEYER in Noord-Amerika ingevoerde planten, links van de white barked pine (*Pinus bungeana*) met pijnappel, rechts van de tsao of Chineesche jujube (*Zizyphus jujuba*) met eenige vruchten, waarnaast het monogram van den Engelschen beeldhouwer-medailleur THEODORE SPICER-SIMSOM.

Omschrift: FRANK · N · MEYER · AGRICULTURAL · EXPLORER, daartusschen langs den benedenrand banderol voor den naam van dengene aan wien de penning wordt toegekend.

Bizonder gelukkig is de keuze van de toepasselijke voorstelling op de keerzijde, die in zeer vlak relief het inladen vertoont ten tijde der 18e dynastie ± 1570 v. C. aan de kust van Pun-t (Zuidelijk Arabië) van boomen in een egyptisch schip, eenigszins vrij naar een gedeelte van het relief uit den terrassentempel van HATASU, ook wel geschreven HATSJEPSOET, dochter van koning THOETMOSIS I, te Dêr el-Bachri, in zijn geheel afgebeeld in *Aegypten in Bild und Wort*, door Prof. Dr. GEORG EBERS, deel II, blz. 282. Op de afsnede in kleine lettertjes: QUEEN · HATSHEPSUT'S · EXPEDITION — TO · THE · LAND · OF · PUNT. Omschrift op banderol: FOREIGN · PLANT · INTRODUCTION.

Brons, 76 m.M.

FRANK N. MEYER werd geboren te Amsterdam in 1878 en was van 1891 tot 1899 werkzaam aan den Hortus Botanicus aldaar, in den proeftuin van Prof. Dr. HUGO DE VRIES, vertrok van daar naar Amerika, waar al ras de aandacht der autoriteiten op hem werd gevestigd, wegens zijn gedurfde voetreizen en plantenkennis, tengevolge waarvan hij in 1905 in Amerikaanschen Staatsdienst kwam als Agricultural Explorer of the Office of Foreign Seed- and Plantintroduction en als burger der Vereenigde Staten werd genaturaliseerd. Vele jaren bereisde hij voor het Departement van Landbouw het Verre Oosten (Turkestan en China) ter opsporing van nieuwe en belangrijke planten. Hij verdrong door op zijn laatste reis 's nachts van een boot in den Iang Tse Kiang te vallen en werd te Shanghai den 2 Juni 1918 begraven. Na zijn dood werd de bovenbeschreven penning ingesteld te zijner eervolle nagedachtenis, om van tijd tot tijd te worden toegekend aan personen, die zich op het gebied van de invoering en verspreiding van nieuwe planten hebben onderscheiden.

Deze onderscheiding is voor het eerst in Mei 1920 te beurt gevallen aan BARBARA LOTHROP van San Francisco, in Juli 1931 aan VICARY GIBBS, Aldenham House, Elstree (Engeland).

Het *Algemeen Handelsblad* schreef toen: „Het doet zeker goed, den naam van onzen te vroeg gestorven vroegeren landgenoot verbonden te zien aan een onderscheidingsteeken voor belangrijk werk op het gebied van invoering en verspreiding van nieuwe planten uit weinig geëxploreerde of onbekende floragebieden”, woorden waarmede wij van harte instemmen.

Amsterdam, Maart 1933.

W. K. F. ZWIERZINA.

IV. De begrafenispenning van het kuipersgilde te Amsterdam.

In de nalezingen op zijn „*De Noord Nederlandsche Gildepenningen*”, pag. 33, geeft DIRKS toe, dat MINARD's toeschrijving van den begrafenispenning (118, pag. 72) van 1728 aan het Kuipersgilde te Amsterdam terecht geschied is. Immers MINARD kon naast dien begrafenispenning, met den ingesneden naam JAQUES THOULOUBE 1752, leggen een kuiperspenning (15) met 1752 JAQUES THOULOUBE den 26 Septemb. Mr Kuiper. Hierdoor was dus de aardige koperen gegoten begrafenispenning (eenzijdig, groot 34 m.M.), waarop een doodshoofd liggend op twee gekruiste beenderen boven een ovaal met 1728, het doodshoofd onder een gevleugelden zandlooper, aan Amsterdam toe te wijzen en wel aan het Kuipersgilde. DIRKS zelf had dien penning *niet* beschreven, ook niet bij de onbekende gildepenningen. SAFFT, wiens geïllustreerde catalogus van zijn verzameling gildepenningen in manuscript berust bij den heer A. O. VAN KERKWIJK, schreef den penning nog toe aan de Mandenmakers.

Ik kan thans MINARD's toeschrijving nog versterken: in mijn bezit was reeds lang zulk een begrafenispenning ten name van JAN KOERTEMELJER 1727, terwijl ik sedert kort bezit een kuiperspenning, aan de achterzijde gegraveerd: 1727 Jan Coertemeyer den 4 September Mr Kuijper.

E. P.

V. Gedenkpenning ter eere van JEAN FRANÇOIS CHAMPOLLION LE JEUNE.

In 1932 werd te Parijs een gedenkpenning geslagen, om J. F. CHAMPOLLION te herdenken, die 4 Maart 1832 op 42-jarigen leeftijd aldaar overleed. Deze Fransche geleerde — ontdekker van het hiërogllyphenschrift — werd geboren

23 December 1790 te Figeac (Département Lot), bezocht in Grenoble het Lyceum en hield aldaar reeds op 17-jarigen leeftijd, in de Vereeniging van Wetenschap en Kunst, zijn eerste voordracht over Egypte¹⁾.

Vervolgens studeerde hij eenige jaren te Parijs, waar hij zich in het Koptisch — de oude taal der Egyptische Christenen — bekwaamde. Deze taal trok hem vooral aan, omdat zij het laatste overblijfsel was van de taal der Pharao's, waarvan in Grieksche karakters verschillende manuscripten bestonden.

Alvorens zijn levensbeschrijving te vervolgen moeten wij de aandacht vestigen op de belangrijke ontdekking, die eenige jaren na zijn geboorte in Egypte door den Luitenant-ingenieur BOUCHARD werd gedaan en die feitelijk den grooten stoot tot het ontcijferen van het hiërogllyphenschrift heeft gegeven. Wij bedoelen het blootleggen van den steen van Rosette door dien Luitenant bij graafwerk aan het fort Julien in de nabijheid van Rosette. In 1799 kwam de steen voor den dag en men vond daarop 3 verschillende soorten letterteekens, die door 2 evenwijdige lijnen van elkaar gescheiden waren. Het bovenste stuk — 14 regels — bevatte hiërogllyphen, waar CHAMPOLLION later zijn krachten op zou beproeven; de middelmoet — 32 regels — was gesteld in Demotisch, de schrijftaal, welke de Egyptenaren bijv. bij contracten gebruikten; het onderste stuk in het Grieksch — 54 regels — bleek een hulde te bevatten aan PTOLOMEUS EPHYPHANUS (196 v. C.) van de geestelijkheid van Memphis, met de verrassende mededeeling, dat de beide andere stukken — zij het in een andere taal — hetzelfde decreet inhielden.

Alhoewel de inscripties op dezen steen voorkomende onmiddellijk waren gecopiëerd en verspreid, duurde het

¹⁾ Zie voor meerdere gegevens het artikel van A. MORET in de *Revue des deux mondes* van 15 Août 1931.

toch nog tot 1822 alvorens CHAMPOLLION tegen zijn broeder JACQUES JOSEPH, bijgenaamd FIGEAC (1778—1856), durfde te zeggen: „Je tiens l'affaire”.

Het was op den 14den September van dat jaar, dat JEAN FRANÇOIS zich na langdurigen ingespannen arbeid naar zijn broeder spoedde, om hem met die authentieke woorden zijn succes mede te deelen; hij bleek daarna zoo overspannen, dat zijn krachten hem begaven en hij bewusteloos ineenzakte; pas nadat hij eenige dagen later was bijgekomen, kon de brief aan DACIER, secretaris van de Académie des Inscriptions et Belles Lettres, worden gepubliceerd, waarin CHAMPOLLION onder meer een Egyptisch alfabet van 24 letters vaststelde. Na dien was de stroom zijner publicaties niet meer te stuiten. Van 1824—'26 bezocht hij Italië en van '28—'30 het Nijldal, overal teksten copiërend en vertalend.

Eenige jaren na zijn terugkeer te Parijs stichtte LOUIS PHILIPPE voor hem een leerstoel, doch zijn zwakke gezondheid liet niet toe, dat hij er vele colleges gaf. Hij overleed in 1832 en had toen reeds een Egyptische spraakkunst en een Woordenboek samengesteld, bovendien liet hij vele vertalingen ook in het Demotisch en Koptisch aan de wetenschap achter, die in hem den grootsten Egyptoloog verloor.

De gedenkpenning, die het overlijden van CHAMPOLLION voor een eeuw herdenkt, vertoont aan de voorzijde zijn beeltenis, naar links gewend, met randschrift: J-F. CHAMPOLLION 1790 - 1832. Op de achterzijde vindt men het hoofd van een ontwakende Pharao met uraeus (slang) — het waardigheidsteeken van goden en koningen — op het voorhoofd, aan wien een vrouw — de Egyptische wetenschap — met de linkerhand een offer brengt, terwijl zij in de rechter een papyrusrol houdt.

De Pharao is hier het zinnebeeld van het Egypte van

voorheen, dat door de wetenschap uit den slaap wordt gewekt, op de roepstem van CHAMPOLLION.

De hiërogllyphen, onder het hoofd van den Pharao aangebracht, vormen een spreuk, die in de Egyptische kunst vaak wordt aangetroffen en die, vrij vertaald, beduidt: „Begiftigd met eeuwig leven, zooals de Zonnegod Rê”.

Het jaartal MDCCCXXII boven deze spreuk brengt in herinnering, dat toen de brief aan DACIER werd geschreven. Onder de spreuk treffen wij den naam van P. M. DAMMANN aan, den ontwerper en vervaardiger van den penning. Deze is door den Voorzitter der Egyptische Vereeniging A. MORET, den Conservator BOREU en den Adjunct-Conservator Abt DRIOTON, aan den President der Fransche Republiek en aan den gezant van Egypte op 23 December 1932 op plechtige wijze aangeboden.

Een afslag in brons berust in het Koninklijk Penningkabinet.

's-Gravenhage.

D. PLANCKEN.

VI. Noodmunten van Breda van 1577.

In aflev. 2 van *Sinte Geertruydsbronne, driemaandelijksch Tijdschrift gewijd aan de geschiedenis en volkskunde van West Brabant en omgeving, vermeerderd met Bredaniana* (10e jaargang) geeft de heer A. HALLEMA een overzicht der Bredasche toestanden blijkens de stadsrekeningen van 1577. Een post is m.i. voor de geschiedenis der Bredasche noodmunten van dat jaar van belang, hij luidt:

Item Goris Buyssen is op ten IX^{en} Novembris Anno LXXVII ten versuecke van Borgmeesters en de scepenen in Breda gereyst tot Antwerpen om' aldaer te lichten met den Rentmeester-Generaal Mercus van Stelant, de sesse

duysent Carolus gulden, die de Stadt van Breda hadde doer M^r. Willem de Vos denselven Mercus van Stelant en Ghoris Buyssen, aldaer op interesse doen opnemen van Jan de Zoy, coopman, om het tennen gelt (int belech van der stadt van Breda geslaghen) mede te veranderen ende denselven borghers voir tselve tennen gelt goede ganckbaere munte te geven en de lopende te(e)rcosten bij het middelen tyt gedeburseert volgende sijne quitancie IX Kgl. X st.

MAILLIET¹⁾ vermeldt tinnen noodmunten van 10, 3 en van 1 stuiver (pl. XVII. 6-8). In mijn bezit is ook nog een tinnen stuk van 20 stuivers.

In de 3e aflev. van bovengenoemd Tijdschrift komt nog voor:

Item den VII Novembris 77 soe is tot Breda gecompereert de rentmeester van de Coninclycke Majesteyt van Brabant, om de schepen, in Annis LXXV ende LXXVI tot Breda getimmert, te vercoopen, hebbende versocht van desen Rendant sommige silveren en tinnen penninghen, bij de stadt Breda int belech derselver gemunt, ende is den selven Heere bij Mijnen Heeren van den Collegie gepresenteert tot een memorie drie silveren Penninghen tstück van XX st. ende sesse penningen van X st. tstück, coempt alsoe hier voer uytgeven van den voerscreven gelde VI k.gl.

Zwolle.

S.

¹⁾ P. MAILLIET, *Catalogue descriptif des monnaies obsidionales et de nécessité*. 2 vols. Avec atlas. Bruxelles 1870—1873.

Prijsvraag Muntkunde

van TEYLER'S Tweede Genootschap te Haarlem
voor het jaar 1934.

Directeuren van TEYLER'S Stichting en de Leden van TEYLER'S Tweede Genootschap deelen mede, dat zij hebben besloten voor het jaar 1934 de volgende prijsvraag uit te schrijven:

Verlangd wordt een wetenschappelijk handboek voor belangstellenden in en verzamelaars van Nederlandsche en Koloniale Munten.

Dit handboek zal moeten bevatten beschrijvingen van de verschillende stukken van de vroegste tijden tot heden, binnen de tegenwoordige rijksgrenzen vervaardigd, zoodat de munten in de Zuidelijke Nederlanden geslagen, niet worden opgenomen.

Afzonderlijke hoofdstukken zullen de Merovingische en Karolingische munten, de munten der Duitsche Keizers, alleen voor zoover hier te lande geslagen, en de grafelijke munten moeten behandelen.

Eveneens in afzonderlijke hoofdstukken zullen moeten behandeld worden, zoo mogelijk met opgave der munt-huizen, muntmeesters en stempelsnijders, de munten, tijdens de Republiek der Vereenigde Nederlanden en der Bataafsche Republiek vervaardigd in elk der Nederland-sche provinciën, tot den aanvang der 19de eeuw. Hierop zullen moeten volgen de munten onder Koning LODEWIJK NAPOLEON en die onder het Fransche bewind geslagen en ten slotte de munten der koningen WILLEM I, II en III en van Koningin WILHELMINA.

Verder de Nederlandsche noodmunten en ingestempelde (gecontremarqueerde) munten. Een volgend hoofdstuk zal de munten, in de koloniën en bezittingen geslagen, moeten behandelen.

Ook de munten van Ceylon, West-Indië, enz., voor zoover deze onder Nederlandsch bestuur staan of gestaan hebben, moeten worden behandeld.

Het handboek zal moeten bevatten een opgave van de voornaamste werken, tijdschrift-artikelen, tentoonstelling- en veilingcatalogi, waarin de vermelde munten nader en uitgebreider worden beschreven en afgebeeld. Doel van deze literatuuropgave moet zijn, den belangstellende de gelegenheid te geven dieper in te gaan op de behandelde stukken en onderwerpen dan in een handboek mogelijk is.

Een opgave van de voornaamste Nederlandsche musea, waarin zich belangrijke Nederlandsche of koloniale munten bevinden, moet aan het werk worden toegevoegd.

De omvang van het handboek zal 20 vel druks niet mogen overschrijden. In beperkte mate zal bij uitgave het handboek geïllustreerd kunnen worden met afbeeldingen van de meest typische en belangrijke voorbeelden van munten. De keuze dezer voorbeelden zal door den auteur in overleg met het Genootschap geschieden.

De antwoorden moeten worden ingezonden vóór of op den 1en Januari 1936, opdat zij vóór den 1en April 1936 kunnen beoordeeld worden.

De prijs voor het best en voldoende antwoord bestaat in een gouden eerepenning, op den stempel des Genootschaps geslagen, ter innerlijke waarde van f 400.

De verhandelingen moeten in het Nederlandsch, Fransch, Engelsch of Hoogduitsch, met eene Latijnsche letter, vooral goed leesbaar geschreven zijn door eene andere hand, dan die van den inzender (of met de schrijfmachine). Ook moeten zij vóór den bepaalden tijd

in haar geheel worden ingezonden; geene antwoorden, waaraan eenig gedeelte bij de inlevering ontbreekt, zullen tot het ding naar den gemelden eereprijs worden toegelaten.

De schrijver van een bekroond antwoord is gehouden het auteursrecht op zijn werk onverwijld aan de Stichting over te dragen, opdat deze het recht verkrijge het antwoord als Verhandeling van het Genootschap, desverkiezende ook vertaald, in druk uit te geven.

Indien de Stichting niet binnen drie maanden na de overdracht van het auteursrecht den bekroonden auteur heeft bericht, dat zij tot onverwijde uitgave van zijn werk heeft besloten, wordt de overdracht van het auteursrecht ongedaan gemaakt en verkrijgt de schrijver de volle beschikking daarover terug.

De handschriften van ingezonden antwoorden worden eigendom van de Stichting.

Van de ingezonden antwoorden kunnen aan de schrijvers geene afschriften worden verstrekt, tenzij op hunne kosten. Ook worden geene afschriften van de niet bekroonde stukken aan de schrijvers verleend, dan te hunnen koste.

De in te zenden antwoorden moeten, zonder naam en alleen met een spreuk ondertekend, vergezeld van een verzegeld briefje, dezelfde spreuk ten opschrift voerend en van binnen des schrijvers naam en woonplaats behelzende, gezonden worden *aan het Fundatiehuis van wijlen den Heer P. TEYLER VAN DER HULST te Haarlem.*

BOEKBESPREKING.

Muntverslag over het jaar 1932.

Het *Muntverslag* over 1932 vermeldt, dat gedurende het afgelopen jaar vervaardigd zijn 26.732.220 stuks met een nominale waarde van f 62.707.061,—, en wel voor Nederland f 10.800.000,— aan rijksdaalders, f 100.000,— aan 5-centstukken, f 10.000,— aan centen. Voor Nederlandsch-Indië voor f 5.000.000,— aan rijksdaalders, f 3.000.000,— aan guldens, f 50.000,— aan halve centen. Wat de voor Ned.-Indië vervaardigde munten betreft, hiervan zijn f 800.000,— aan rijksdaalders en alle guldens en centen nog geslagen op stempels, die het jaartal 1931 voeren.

Voor particuliere rekening werden aangemunt 4.323.952 tienguldenstukken en 88.268 gouden dukaten.

De stempels voor twee nieuwe gedenkpenningen werden in 1932 aan 's Rijks Munt vervaardigd en wel een prijspenning van het Hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie, bestemd om onder eigen personeel te worden uitgereikt, welke penning ontworpen is door den beeldhouwer L. BOLLE, en de officieele eerepenning voor de gemeente Roermond, ontworpen door den heer E. LÜCKER.

Beide penningen werden zeer fraai in het Verslag afgebeeld.

Omtrent de vele in het afgelopen jaar aan 's Rijks Munt onderzochte valsche munten geeft het Verslag belangrijke bijzonderheden; vooral in Nederl.-Indië zijn talrijke munten nagemaakt, zoowel door gieting als met

behulp van stempels. De valsche munterij is daar dan ook van veel grooteren omvang dan hier te lande. Aan het Verslag over 1932 van het Centraal-Bureau ter bestrijding van valsche munterij, dat onder den Procureur-Generaal bij het Hooggerechtshof te Batavia werkzaam is, is ontleend, dat de volgende valsche munten, gedeeltelijk bij bovengenoemd bureau en gedeeltelijk bij de Generale Thesaurie zijn aangebracht: 10.804 rijksdaalders oude en 3.152 nieuwe soort, 6.553 guldens oude en 1.218 nieuwe soort, 25.907 halve guldens oude en 11.793 nieuwe soort, vierde guldens Nederl.-Indië 10.276, tiende guldens Nederl.-Indië 2.789, stuivers 1.153, benevens één 10-guldenstuk. Te zamen dus niet minder dan 73.676 valsche munten in één jaar tijd!

Verslag Koninklijk Penningkabinet 1932.

Een „Verslag” van het Kon. Penningkabinet dat, onder de aanwinsten, niet eenige hoogst merkwaardige munten of penningen vermeldt, is ondenkbaar, maar tusschen het eene „Verslag” en het andere is toch wel eens in dit opzicht verschil. Wij hadden het voorrecht uit de laatste drie Jaarverslagen vele unieke of hoogst zeldzame stukken te mogen vermelden; dat over 1932 is in dit opzicht minder goed bedeed, al bevat het niettemin eenige hoogst merkwaardige aanwinsten. Wij noemen een gegoten zilveren portretpenning van JOHAN WILLEM, hertog van Gulik, Kleef en Berg (1502—1609), met het naar rechts gewend borstbeeld zeer en relief. De keerzijde laat zijn door zeven helmen gedekt wapen zien. Omschrift is op deze zijde niet aanwezig. Deze fraaie medaille is zeer waarschijnlijk door een Duitschen zilversmid vervaardigd,

wiens meesterteeken (punt van een hellebaard) op den kant ingeslagen is.

Een even belangrijke aanwinst is een gouden penning aan gouden keten, door **LODEWIJK XIII**, koning van Frankrijk, aan **MAARTEN HARPERTSZ. TROMP** vereerd¹⁾. Onder het borstbeeld van den koning de naam van den stempelsnijder **G. DYPRE**. De keerzijde heeft een zittende **Justitia** met zwaard en weegschaal. In de afsnede het jaartal 1623.

In den *Cat. van de geschiedkundige Tentoonstelling van het Ned. Zeewezen, 's-Gravenhage 1900*, komt het fraaie stuk onder no. 1490 voor.

Groot is het aantal in 1932 uitgekomen penningen, waaronder die met borstbeeld van generaal **C. J. SNLJDERS**, hem bij gelegenheid van zijn tachtigsten verjaardag vereerd, alsmede vier verschillende exemplaren bij de 100-jarige herdenking van den sterfdag van **JOHANN WOLFGANG VON GOETHE**.

Opvallend groot zijn de afslagen in goud van provinciale Nederlandsche munten, die het Verslag vermeldt. Deze zijn, zooals men weet, nooit in omloop geweest, maar werden als geschenk gebruikt. De meest zeldzame daaronder is wel het dertigguldenstuk (gouden daalder) van Zeeland van 1684, maar ook het dertigstuiverstuk van Utrecht, **VERKADE** pl. 109. 4, mag worden genoemd. Weinig voorkomend is mede de halve gouden souverain van **ALBERTUS EN ISABELLA**, te Brussel, ten behoeve van het hertogdom Brabant geslagen. Dit zeldzame stuk werd in Noord-Brabant opgegraven. Even merkwaardig is de gouden **Toison d'or** van **FILIPS den Schoone** als graaf van Vlaanderen tijdens zijn meerderjarigheid uitgegeven. (Zie **DESCHAMPS DE PAS**, pl. VII, no. 79).

¹⁾ Een exemplaar in zilver wordt in den *Catalogus van het Kon. Penningkabinet* onder no. 569 beschreven als vervaardigd zijnde ter eere van **LODEWIJK XIII**, koning van Frankrijk.

Het Verslag eindigt met de vermelding van een negental buitenlandsche munten, waarvan de rozenobel van den Engelschen koning EDUARD IV (1461—1483), die geklopt is met het wapenschildje van Groningen, en de in 1932 in Noord-Brabant opgegraven goudgulden van de stad Straatsburg, de voornaamste zijn.

M. D. M.

In het maandblad „*Ons Leger*”, officieel orgaan van de Kon. Nederlandsche Vereeniging „*Ons Leger*”, van 15 Nov. 1933, geeft de heer J. STEUR onder het opschrift „De Citadel-Medaille van 31 Mei 1833” aardige bijzonderheden omtrent het ontstaan van den bekenden „Citadel Medaille”, bij DIRKS onder no. 475 en bij BAX onder no. 46 beschreven. Het medegedeelde, dat eene aanvulling geeft op de bovengenoemde beschrijvingen, is meerendeels ontleend aan het archief van 's Rijks Staatssecretaris, berustende op het Algemeen Rijks Archief te 's-Gravenhage.

Verslag van den Secretaris.

Te 's-Gravenhage had Zaterdag 23 September de jaarlijksche vergadering plaats onder voorzitterschap van den heer J. HULSHOFF POL. Tegenwoordig waren de leden: BAX, C. BEGEER, EVELEIN, FONTEIN KUYPERS, HAITSMA MULIER, A. en J. HULSHOFF POL, HYMANS, KALIS, VAN KERKWIJK, KORTENBACH, VAN LOGHUM SLATERUS, POLAK, Mej. RUEB, SCHOUTEN, M. SCHULMAN, TEIXEIRA DE MATTOS, VON WEILER en ZWIERZINA. Als introducés waren aanwezig de heeren P. MOLL en Mr. G. W. A. DE VEER.

Uit het verslag van den Secretaris bleek, dat een aantal artikelen voor het Jaarboek waren ingekomen, waarvan een tweetal onderwerpen uit de antieke numismatiek behandelen. Ook voor het Genootschap deden de ongunstige tijdsomstandigheden zich gevoelen, zoodat een zestal leden zich hadden genoodzaakt gezien voor het lidmaatschap te bedanken. Tot nieuwe buitengewone leden werden benoemd de als introducés aanwezige heeren P. MOLL te 's-Gravenhage en Mr. G. W. A. DE VEER te Middelburg, die beiden verklaarden de benoeming gaarne aan te nemen en de heer J. SCHULTINK te Hoorn, terwijl Mr. J. W. FREDERIKS te 's-Gravenhage, thans buitengewoon lid, tot gewoon lid gekozen werd. Tot Vice-Voorzitter werd Ir. Jhr. VON WEILER herbenoemd, terwijl het aftredend lid van de Commissie van Redactie van het Jaarboek, A. O. VAN KERKWIJK, herkozen werd.

De rekening van den Penningmeester werd nagezien door een Commissie, bestaande uit de leden POLAK en ZWIERZINA. Op 31 December bedroeg de stand der middelen f 2789,70. Bij monde van eerstgenoemde werd verslag van de bevinding der Kascommissie uitgebracht. De kas

was volkomen in orde bevonden en werd de Penningmeester onder dankzegging voor zijn zorgvuldig beheer gedéchargeerd.

De heer HAITSMA MULIER deed nog eenige mededeelingen omtrent de financieele positie van het Genootschap, die hij terecht niet rooskleurig noemde. Door achteruitgang van het aantal leden, die, vooral in de laatste drie jaren, vrij aanzienlijk was, waren ook de geldmiddelen teruggelopen, zoodat wij het afgelopen jaar dan ook ruim *f* 180 waren ingeteerd. Voor het Jaarboek, dat voor 1932 veel van de kas had geveerd en, door het lange bekroonde artikel van Dr. BAX veel omvangrijker was geworden dan de beide vorige jaargangen, kon dan ook slechts een bedrag van *f* 600,— worden toegestaan.

Uit het verslag van den Conservator bleek, dat de boekerij eenige vermeerdering had gekregen, de numismatische verzameling was niet uitgebreid.

Bij punt 10 van de agenda: Uitreiking van den gouden eerepenning van het Genootschap, toegekend aan Dr. W. F. BAX voor zijn bekroonde verhandeling Ridderorden, Eereteekenen, Draagteekens en Penningen betreffende de Weermacht van Nederland en Koloniën (1813—heden), in het Jaarboek 1932 opgenomen, hield de Voorzitter de navolgende rede:

Het is de eerste maal, dat onze eerepenning wordt uitgereikt en ik stel er daarom prijs op, het ontstaan van dien penning in het kort in herinnering te brengen; dat als het ware vast te leggen.

Met het doel de beoefening van de munt- en penningkunde onder onze leden te bevorderen en hen aan te moedigen tot het schrijven van verhandelingen voor ons Jaarboek, werd besloten eene geldelijke belooning van ten hoogste *f* 100,— toe te kennen voor verhandelingen, die blijk geven van degelijke studie

en naar het oordeel van ons Bestuur voor eene onderscheiding in aanmerking komen.

Dat was de eerste stap; de tweede was het besluit tot het instellen van een gouden eerepenning, die, (ik herhaal) *in bijzondere gevallen* door ons Bestuur kan worden toegekend in plaats van de geldelijke belooning, als zoeven bedoeld, maar natuurlijk ook in andere gevallen, dat een verdienstelijk numismaat behoort geëerd te worden.

Tot het instellen van dezen gouden eerepenning werden wij in staat gesteld door het aanbod van de Koninklijke BEGEER te Voorschoten, overgebracht door onzen Vice-Voorzitter, om voor ons de stempels tot het slaan van zulk een penning te doen vervaardigen. Ik voel mij gedrongen van deze gelegenheid gebruik te maken om de Koninklijke BEGEER voor dit belangrijke geschenk onzen oprechten dank te betuigen.

Nadruk legde ik zoeven op de woorden „*in bijzondere gevallen*”. Is ons Bestuur van oordeel, dat zulk een geval zich voordoet, dat dus eene verhandeling in aanmerking komt, om met goud bekroond te worden, dan vraagt het den schrijver af waaraan hij de voorkeur geeft: aan den gouden eerepenning of aan de geldelijke belooning. Dr. BAX verkoos den eerepenning, een keuze, welke mij verheugt. Voor de hem te beurt gevallen onderscheiding breng ik Dr. BAX de welgemeende gelukwensen over van ons Bestuur en ik overhandig hem hierbij den Penning.

Zooals U allen zult zien, is het een fraai stuk werk. De heer VON WEILER zal wel zoo vriendelijk willen zijn over dien mooien penning en over de voorstellingen op voor- en keerzijde eenige mededeelingen aan de vergadering te doen.

De instelling van eene geldelijke belooning als zoeven besproken en van den gouden eerepenning maakt het noodig ons huishoudelijk reglement aan te vullen. Het ligt in de bedoeling in de volgende vergadering daartoe een geformuleerd voorstel te doen.

Vóór ik overga tot punt 11 der agenda, zou ik aan de vergadering nog eene mededeeling willen doen. Het betreft onzen Secretaris en daar de heer VAN KERKWIJK zoo buitengewoon bescheiden is, vrees ik, dat ik hem onaangename oogenblikken zal bezorgen; ik zal het daarom zoo kort mogelijk maken.

Blijkens het Jaarboek over 1923 heeft het Bestuur van ons Genootschap den heer VAN KERKWIJK bij zijn 50sten verjaardag gehuldigd wegens zijne bijzondere verdiensten; hem werd toen een penning met zijn beeltenis aangeboden. Dat is tien jaar geleden, tien jaren gedurende welke onze Secretaris is voortgegaan zich aan ons Genootschap te wijden. De zorg voor het Jaarboek berust bij hem, de leiding van onze jaarvergaderingen en wat daarbij komt eveneens; verder is hij de vraagbaak op numismatisch gebied voor onze leden en daarbij is *niets* hem te veel.

Ons Bestuur heeft de zich voordoende gelegenheid gaarne aangegrepen om den heer VAN KERKWIJK andermaal te doen blijken, hoezeer gewaardeerd wordt al hetgeen hij voortdurend voor ons Genootschap doet; het heeft hem onzen gouden eerepenning toegekend en waar die penning den 23sten Maart j.l., den dag van zijn 60sten verjaardag, nog niet bestond, heeft het hem op dien dag een perkamenten oorkonde doen toekomen, waarop in fraaie letters staat:

Aan ADOLF OCTAVE VAN KERKWIJK, den kundigen numismaat en geleerden penningkundige, biedt op zijn zestigsten verjaardag, het Bestuur van het

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Munt- en Penningkunde den gouden eerepenning aan.

Het is mij een voorrecht den heer VAN KERKWIJK thans dien penning te mogen overhandigen.

Voor het geval de vraag mocht rijzen, waarom onze Secretaris bij deze gelegenheid niet tot Eerelid benoemd werd, in plaats van hem den eerepenning toe te kennen, doe ik opmerken, dat ons huishoudelijk reglement slechts de toekenning van een beperkt aantal onderscheidingen van dien aard toelaat en dat aantal vervuld is, sedert de benoeming ten vorigen jare van mijnen voorganger tot Eerelid.

De met den penning begiftigden, de heeren BAX en VAN KERKWIJK, dankten den voorzitter voor de verleende onderscheiding en voor zijne vriendelijke woorden, welke beiden verklaarden zeer te waardeeren.

De penning, waarvan plaat X de afbeelding geeft, vertoont op de voorzijde een geestig geboetseerden uil, gezeten op een dikken foliant, met in het veld een verkleinde, getrouwe nabootsing van de voorzijde van een tetradrachme van Athene, met een naar rechts gekeerden Athena-kop. Omschrift: KON · NED · GENOOTSCHAP · VOOR · MUNT · EN · PENNINGKUNDE.

De keerzijde geeft eene afbeelding van het oudste gouden zilvergeld bij de Egyptenaren: ringen, die als munt dienst deden en van een instempeling (in de afsnede van onzen penning aangebracht) voorzien waren, ter aanduiding van een zekere waarde. Als randschrift is op die zijde de spreuk van ons Genootschap: CONCORDIA · RES · PARVAE · CRESCUNT aangebracht. In het veld is, op het exemplaar aan Dr. BAX toegekend gegraveerd: AAN — D^r · W · F · BAX — 1932, terwijl op het aan den Secretaris aangeboden exemplaar te lezen staat: AAN — A · O · VAN KERKWIJK — 1873 $\frac{23}{3}$ 1933.

Besloten werd, dat de eerstvolgende vergadering te Amsterdam zal worden gehouden, met bezoek aan de penningverzameling der stad. Behalve de voornaamste in het afgelopen jaar hier te lande vervaardigde penningen werd een aantal zeldzame munten en medailles den leden getoond en door de eigenaars toegelicht. Vooral de zeldzaamste penningen uit de verzameling van Prinses **MARLANNE** der Nederlanden, in November te Amsterdam verkocht, werden met belangstelling bezichtigd.

Aan de vergadering was voorafgegaan een langdurig bezoek aan de belangrijke verzameling penningen, miniatuur-portretten, boeken, platen en handschriften, betreffende het Huis van Oranje-Nassau, die zich bevinden, als eigendom van H. M. de Koningin, in het Koninklijk Huisarchief.

Daar werden de leden, waarbij zich hadden aangesloten de dames **HULSHOFF POL**, **POLAK**, **RUEB**, **VON WEILER** en **ZWIERZINA**, ontvangen en rondgeleid door Dr. N. **JAPIKSE**, den Directeur van het Huisarchief, die de aan zijn zorgen toevertrouwde schatten toelichtte.

Na afloop der vergadering werd een bezoek gebracht aan de verzamelingen van ons mede-lid Mr. J. W. **FREDERIKS**, waar de leden door den heer en mevrouw **FREDERIKS** werden ontvangen en de fraaie verzamelingen Italiaansche en Duitsche renaissance penningen, Nederlandsche medailles, de schitterende verzameling tin en andere oudheden door de aanwezigen met groote belangstelling werden bezichtigd. Ook de toen juist in bezit van den heer **FREDERIKS** gekomen verzameling lepels en messen, aangekocht uit de veiling **ONNES VAN NYENRODE**, trok zeer de aandacht.

Na afloop vereenigden een aantal der leden zich aan een gemeenschappelijken maaltijd in Restaurant **ANJEMA**.

v. K.

Verslag van den Conservator der numismatische verzameling en bibliotheek.

Het verslag over 1932 heeft geen bijzondere feiten te vermelden. Voor de bibliotheek werden de vervolgen der tijdschriften en andere periodieken regelmatig toegezonden. De hierbijgevoegde lijst geeft er een overzicht van.

Aan afzonderlijke publicaties waren zeer gewaardeerde schenkingen Vol. XIII van het *Corpus Nummorum Italicorum*, als 3de deel van de fraaie uitgave der Toscaansche munten, en van A. DIEUDONNÉ het 2de deel der *Monnaies Capétiennes*, waarvan het 1ste deel in 1923 verscheen.

Van de tijdschriften werden verscheidene jaargangen wederom naar de Universiteits-bibliotheek te Amsterdam gezonden, deels ook voor bindwerk, waarvan ik de aflevering in het volgend jaarverslag hoop te vermelden.

De numismatische verzameling had dit jaar geen nieuwe aanwinsten.

Nijmegen, September 1933.

De Conservator,

M. A. EVELEIN.

AANWINSTEN DER BIBLIOTHEEK.

Corpus Nummorum Italicorum: Vol. XIII (1932), Toscana (Marche).

DIEUDONNÉ, A. Les Monnaies Capétiennes, 2e Section (1932).

Maandblad van het Genealogisch-Heraldisch Genootschap: „de Nederlandsche Leeuw”, Jaargang 1932.

Bataviaasch Genootschap: Tijdschrift voor Indische Taal-, Land- en Volkenkunde, Dl. 72 (1932).

Jaarboek van het Kon. Ned. Genootschap voor Munt- en Penningkunde, 1932.

Berliner Münzblätter, 1932.

Numismatisches Litteratur Blatt, 1932.

Frankfurter Münzzeitung, 1932.

Numismatische Zeitschrift (Wien), 1932.

Mitteilungen der Numismatischen Gesellschaft in Wien, 1932.

Suomen museo en Finskt museo, Dl. 38/39 (1931/32).

The American Numismatic Society: Numismatic Notes and Monographs, nr. 52, 55 en 56.

LEDENLIJST

(DECEMBER 1933).

EERE-LEDEN.

- Z. M. VICTOR EMMANUEL, Koning van Italië (1901)¹⁾.
Mejuffrouw MARIE G. A. DE MAN, Conservatrice van het Munt- en Penningkabinet van het Zeeuwsch Gen. der Wetenschappen, St. Pieterstraat 39, Middelburg (1917).
Jhr. Mr. A. F. O. VAN SASSE VAN YSSELT, Lid van den Hoogen Raad van Adel, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Oranje-Nassaulaan, 's-Hertogenbosch (1926).
F. A. HOEPER, Karpervijver 1, Zeist (1930).
Jhr. Mr. M. W. SNOECK, Koestraat 8, Zwolle (1932).

GEWONE LEDEN.

- W. K. F. ZWIERZINA, Conservator van het munt- en penningkabinet van het Kon. Oudh. Genootschap, Amsterdam (West), Kwakersplein 3^a (1895).
Jhr. Mr. F. BEELAERTS VAN BLOKLAND, Vice-President van den Raad van State, Bazarstraat 13, 's-Gravenhage (1904).
A. O. VAN KERKWIJK, Directeur van het Koninklijk Kabinet van Munten, Penningen en Gesneden Steenen, Nassaulaan 22, 's-Gravenhage (1904).
Mr. E. H. HIJMANS, Officier van Justitie, Nassauplein 18, Alkmaar (1910).
E. VOET JR., Busken Huetlaan 1, Bloemendaal (1911).
CAREL J. A. BEGEER, Directeur-Generaal van de Kon. Nederl. Edelmetaalbedrijven, Groote Haesebroekscheweg 1a, Wassenaar (1911).
Jhr. Mr. C. BEELAERTS VAN BLOKLAND, Chef van Rechtszaken N.S., Huize 't Hoogveld, Zeist (1913).

¹⁾ Het tusschen haakjes geplaatste jaartal achter de namen, geeft het jaar van de benoeming tot lid aan.

- Dr. M. A. EVELEIN, Directeur van het museum „G. M. KAM”,
Bijleveldsingel 9, Nijmegen (1913).
- A. SCHULMAN, de Lairessestraat 94, Amsterdam (1917).
- M. SCHULMAN, Rubensstraat 47, Amsterdam (1917).
- J. HULSHOFF POL, Oud-lid van den Raad van Nederlandsch-Indië,
van Lennepweg 6, 's-Gravenhage (1926).
- Mr. ERNST POLAK, van Hooibeekstraat 55, 's-Gravenhage (1926).
- Mr. Dr. C. H. BAALÉ, Kantonrechter, Hôtel Corbelijn, Tiel (1926).
- A. HULSHOFF POL, Mijningenieur, Wavopark 23, Wassenaar (1929).
- Jhr. Ir. A. C. VON WEILER, Directeur der N.V. voorh. Koninklijke
BEGEER te Voorsehoten, Narcislaan 15, Wassenaar (1929).
- H. J. G. HAITSMA MULIER, Directeur der N.V. Het Buitenverblijf
in Nederland, Corresp. der Ned. Bank, Krullelaan 32, Zeist
(1931).
- C. J. M. C. KALLS, Laan van Oostenburg 1, Voorburg (1931).
- Dr. W. F. BAX, Linnacushof 97, Amsterdam (Oost), (1932).
- Mr. J. W. FREDERIKS, Directeur Ond. Levensverzekering Mij. van
1836, Parkweg 16, 's-Gravenhage (1933).

BUITENGEWONE LEDEN.

- Jhr. H. E. RAM, Gep. Hoofdingenieur van den Provinciaalen Water-
staat, Sima Rowa, Zeist (1894).
- Mr. C. G. J. BIJLEVELD, Conservator van het Stedelijk Museum,
Hersteeg 128, Nijmegen (1896).
- Mr. H. J. D. D. ENSCHEDÉ, Aerdenhout (1896).
- C. A. VAN WOELDEREN, Burgemeester van Vlissingen, Boulevard
Evertsen, Vlissingen (1899).
- Mr. J. C. P. E. MENSÖ, Princessgracht 32, 's-Gravenhage (1900).
- Jhr. Mr. D. F. TEIXEIRA DE MATTOS, Plein 1813, No. 4, 's-Graven-
hage (1900).
- JAC. J. VAN GOOR, Medailleür, Catherijnesingel 113, Utrecht (1907).
- GOTTFR. H. CRONE, Jan Luykenstraat 16, Amsterdam (1911).
- Mr. P. C. J. A. BOELES, Conservator der Penning en Munt-
verzameling van het Friesch Genootschap, Harlingerstraatweg 75,
Leenwarden (1913).
- R. A. KAISER, Potgieterweg 5, Bloemendaal (1916).
- J. W. A. VAN VOORST VADER, Hooge Naarderweg 42, Hilversum
(1916).
- Dr. H. A. FONTEYN KUYPERS, Leeraar aan de Ie H.B.S. Rotterdam,
Hoflaan 111 (1917).

- Mr. J. B. V. M. J. VAN DE MORTEL, Burgemeester van Noordwijk (1917).
- H. J. M. EBELING, Gemeente-Archivaris, Choorstraat 14, 's-Hertogenbosch (1921).
- Dr. D. DE MAN, Wetenschappelijk assistent Kon. Penningkabinet, Oldenbarneveltlaan 93, 's-Gravenhage (1921).
- P. VISSER AZN., Uitgever, Zijlweg 83, Haarlem (1921).
- A. VAN DER WIEL, Park Paaschberg 2, Ede (Geld.) (1923).
- JOH. A. ALSBACH, Muziekuitgever, Stadhouderskade 62, Amsterdam (1924).
- G. J. J. VERDAM, Electrotechnisch Ingenieur, Parkstraat 83, 's-Gravenhage (1924).
- W. H. F. G. Graaf VAN ALDENBURG—BENTINCK, Amerongen (1924).
- A. H. DRIJFHOUT VAN HOOFF, Kapitein der artillerie, Wassenaarsche Weg 26, 's-Gravenhage (1926).
- C. G. VATTIER KRAANE, Voorzitter der Vereeniging voor Penningkunst, Sarphatikade 2, Amsterdam (1926).
- NANNE OTTEMA, Notaris, Prins Hendrikstraat, Leeuwarden (1926).
- H. G. VAN GROL, Conservator van het Museum van Oudheden, Vlissingen, Boulevard de Ruyter 78 (1927).
- A. WEVERS, Rembrandtlaan 50, Enschedé (1928).
- A. J. BEMOLT VAN LOGHUM SLATERUS, Utrechtsche Weg 72, Arnhem (1929).
- J. H. VAN HEEK, „het Roessingh'', Lonneker (1929).
- C. J. KORTENBACH, Bouwkundig ambtenaar 1e klasse bij de Rijksgebouwdienst, Parkweg 85, Voorburg (1929).
- Dr. H. D. MAK VAN WAAY, Geneesheer, Willem de Zwijgerlaan 36, 's-Gravenhage (1929).
- Jhr. H. J. VAN MEEUWEN, Bezuidenhout 60, 's-Gravenhage (1929).
- J. J. VAN DEINSE, Conservator van het Rijksmuseum Twenthe, Enschedé (1931).
- J. J. M. E. MUYSER, Rekenplichtig secretaris bij de Thesaurie van H. M. de Koningin, Gouden Wagen, Drumpt (bij Tiel) (1932).
- Mej. G. J. W. RUEB, Beeldhouweres, Jacob Mosselstraat 34, 's-Gravenhage (1932).
- Mr. Dr. A. E. SCHOUTEN, Notaris, Eemnesserweg 17, Baarn (1932).
- P. MOLL, Raamweg 42c, 's-Gravenhage (1933).
- J. F. SCHULTINK, Luiendijk 3, Hoorn (1933).
- Mr. G. W. A. DE VEER, Secretaris der Directie van de Zeeuwsche Hypotheekbank, Park van Nieuwenhoven S. 156¹⁸, Middelburg (1933).

BUITENLANDSCHE LEDEN.

- ALBERT VISART DE BOCARMÉ, Rue St. Jean 18, Bruges (1894).
 L. FORRER, London S.W.I. 5, 6, 7 King Street St. James's (1904).
 HOWLAND WOOD, Curator of the American Numismatic Society,
 Broadway at 156th Street, New-York (1920).
 F. C. C. BOYD, 237 East 20th Street, New-York (1923).
 *¹⁾ JULIUS GUTTAG, Stone Street 42, New-York (1923).
 *EDW. T. NEWELL, President American Numismatic Society, 156th
 Street West of Broadway, New-York (1923).
 *ELLIOT SMITH, 26th Street and East River, New-York (1923).
 *MORITZ WORMSER, Fifth Avenue 95, New-York (1923).
 *F. A. LIVINGSTON, 2870 Heath Avenue, New-York City (1924).
 ROBERT ROBERTSON, 140. 33^d Street, Brooklyn, New-York (1925).
 *WAYTE RAYMOND, Park Avenue 465, New-York City (1926).

¹⁾ De leden, voor wier namen een * staat, zijn leden voor het leven.

INHOUD.

	Blz.
De geschiedenis der koningen van Bactrië en Indië uit hunne munten opgehelderd, door Prof. R. FRUIN	1
Twee stempels voor een valschen Gelderschen Rijksdaalder van 1661 uit het Stedelijk Museum te Torun (Thorn, Poznań = Polen), door EDMUND MAJKOWSKI	25
De Staten van Zeeland besluiten 19 November 1576, dat tgelt zal gestelt werden op zijn gewichte, en hoe men te Veere daarmede handelde, door Mej. M. G. A. DE MAN	33
Aanvullingen op: Ridderorden, Eereteekenen, Draagteekens en Penningen, betreffende de Weermacht van Nederland en Koloniën (1813—heden), door Dr. W. F. BAX	46
Een onbekende brandspuitpenning van Zierikzee, door Mr. ERNST POLAK	54
De geldbeurs en andere receptacula nummorum bij Grieken en Romeinen, door Dr. M. A. EVELEIN .	58
De Hoornsche loterijpenning van 1701, door ANDRÉ SCHULMAN	82
Korte Bijdragen	86
I. Een onbekende dukaat van Saksen-Gotha. II. Schat van 50 aurei gevonden te Utrecht. III. De nagedachtenis van een Nederlander in Amerika gehuldigd. IV. De begrafenispenning van het kuipersgilde te Amsterdam. V. Gedenkpenning ter eere van JEAN FRANÇOIS CHAMPOLLION le Jeune. VI. Noodmunten van Breda van 1577.	

Prijsvraag Muntkunde van TEYLER'S Tweede Genoot- schap te Haarlem voor het jaar 1934	97
Boekbespreking	100
Verslag van den Secretaris	104
Verslag van den Conservator der numismatische verzameling en bibliotheek	110
Ledenlijst	112

